СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОҐОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 221. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 23. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 221. Jersey City, N. J. Friday, September 23. 1927. THREE CENTS.

12 УРЯДНИКІВ ОБЖАЛОВАНИХ ЗА ПЕРЕКУПСТВО

МАЛИ ДІСТАТИ ХАБАРІ НА 30,000 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 21 вересня. — Перед висшим судом ведеться тут слідство над безправною торговлею молока. Слідство звернене головно проти Гарі Данціґера, якого звали царем молочарських бутлеґерів, та проти 12 скинених урядників, які брали від нього хабарі.

На суді предложено докази, що молочарські бутлеґери заплатили ріжним молочарським інспекторам коло 30,000 долярів. Провідник хабарників Данціґер признався, що він платив урядникам подарунки, але перечить, буцімто він жадав за се від них яких безправних учинків.

ПОЖАР КАТОЛИЦЬКОЇ МІСІЇ В САСКАЧЕВАНІ.

10 ДІТЕЙ ПОГОРІЛО НА СМЕРТЬ У ВЕЛИКІМ ОГНИ.

ПРІНС АЛБЕРТ, Саксакчеван, Канада, 21 вересня. — В понеділок у ночі погоріла в Ляк де Пльонж стояча осібняком католицька місія Боваля. Підчас пожару згоріло 19 дітей, одна законниця та один священик.

Вістку про нещастя принесла велика лодка, що вибралася з місії до Биґ Ривера, в Саскачевані, по припаси. Вона привезла зі собою 46 дітей, що виратувалися з пожару. Сі діти й оповідали відорвані факти про пожар.

Як виходить з їх оповідань, пожар почався в мешканню для хлопців. Огонь скоро обняв висохлі дошки. В мить цілий будинок стояв в огни. Діти, що дісталися з горіючого дому на безпечне місце, чули роспучливі крики тих своїх товаришів і товаришок, які не могли дістатися з пожару. Діти не могли нічим помогти загроженим, бо від горіючого дому бухала страшна горяч. За короткий час весь будинок був купою згарищ.

Діти в місії були переважно індіянського походження. Місією управляли трох законників-священиків, вісьмох законників та вісім законниць.

Причина пожару невідома.

ВОЗДУШНІ ПЕРЕГОНИ ПОЧЕРЕЗ АМЕРИКАНСЬКУ СУШУ.

ПОБІДНИКАМИ ВИЙШЛИ ГОЛМЕН І МЕЙЕРЗ.

ФЕЛТ ФІЛД, Спокейн, Вашинґтон, 21. вересня. — Перегони літаків понад американську сушу виграв у першій клясі летун Голмен зі Ст. Пол, в другій клясі летун Мейерз. Перший виграв надгороду в сумі 10,000 долярів, другий 5,000 долярів.

Зараз після них приїхало на се поле 11 летунів. Нинішні перегони не зазначилися ніякими нещастями, хоча летуни оповідають про незвичайно злу погоду.

ТАЙНА ВБИЙСТВА ЛІКАРЯ ЩЕ НЕ РОЗВЯЗАНА.

ПРОКУРАТОРІЯ ВСЕ ЩЕ ОБІЦЮЄ АРЕШТ ВИНОВНИКА.

ГЕМОНТОН, Ню Джерзі, 21 вересня. — Ні поліція ні прокураторія не виступила ще зі заявою, кого вона вважає винуватим убийства др-а Ліліендала, хоча кождого дня заповідала сензаційні ревеляції. Нині теж з прокураторії та поліції вийшли згідно заповідження, що вже завтра арештують виновника.

Кого саме сподіються арештувати, не кажуть. Поліція каже тільки те, що дуже важний натяк для розвязки загадки злочину подав один анонімовий (непідписаний автором) лист. Поліційні аґенти вибралися до Нюарку, звідки сей лист був наданий, для пошукування автора.

ЗАХОДИ КОЛО ЗЛУКИ ПРОҐРЕСИСТІВ І ДЕМОКРАТІВ.

СКЛИКУЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ СЕЇ ЦІЛИ ДО ШИКАГО.

КЕНТОН, Огайо, 21 вересня. — В. Дербин, голова демократичної партії в стейті Огайо, робить заходи коло скликання спільної конференції демократів і проґресистів для обдумання співпраці при наближаючихся президіяльних виборах.

Конференція має відбутися в Шикаґо десь у першій половині грудня. Конференція не буде нічого говорити про ніяких кандидатів, щоби не розбивати започатої згоди.

Приятелі шикаґовського мейора Томсона заповідають, що вони будуть старатися перти його кандидадувати на уряд президента Злучених Держав у 1928 році мимо сього, що він вирікся охоти кандидувати.

ХЛОПЧИНА ЗАСТРЯГ У КОМИНІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, 22 вересня. — Пані Мері Кенеді, що живе при Першій Стр., почула підчас праці в кухні вчора вечером чиїсь крики о ратунок. Крики були дуже слабі, немовби здушені. Прислухуючися їм блище, вона пізнала голос свого 11-літного сина Юджіна. Та тут показалося, що лекше було пізнати, хто кличе о поміч, як знайти, звідки кличе. Треба було їй довго шукати, поки вона найшла, що він кличе з комина.

Тепер мати стала кликати сусідів о поміч. Збіглися сусіди, покликали пожарників. Пожарники вдерлися на дах, вибрали з комина кілька цеґол та гаками витягнули хлопчину, який був застряг зараз над пічю. З міського шпиталя приїхав амбуляне. Лікар оглянув дитину та сказав: „Йому треба зараз одного: скупатися".

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ

ЗНИЩИЛА СОТКИ СІЛ. СОТКИ ТИСЯЧ НАШИХ БРАТІВ ЗАЛИШИЛОСЯ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ. ВСІМ ЇМ ГРОЗИТЬ ГОЛОДОВА СМЕРТЬ. РАТУЙМО ЇХ І ЗЛОЖІМ НЕГАЙНО НА ТУ ЦІЛЬ ЖЕРТВУ, ПЕРЕСИЛАЮЧИ СВОЇ ЖЕРТВИ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE. P. O. Box 411. Philadelphia, Pa.

МИТРОПОЛИТ ЕВЛОГІЙ РАДИТЬСЯ З БУВШИМИ ЦАРСЬКИМИ ДИПЛЬОМАТАМИ.

ПАРИЖ, 20. вересня. — Митрополит Евлогій скликав тут нараду в справі пастирського листу нижнегородського митрополита і заступника патріярха Сергія.

В нараді брали участь, крім духовенства, також і бувші царські дипльомати: граф Коковцев, Гирс, Ковалевський, Карташев, Глубковський, проф. Зеньковський, редактор Струве й другі.

Вислід нарад покищо незвісний.

БУДЕННИЙ ПРО ПРИГОТОВЛЕННЯ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА.— Часопись „Правда" містить звіт свого кореспондента про збори московської молоді, з нагоди міжнародного дня молоді.

„Зібрані привітали голосними оплесками делеґацію німецької робітничої молоді, а саля загуділа ще раз оплесками, коли молодий московський робітник привитав ґенерала Буденного".

Опісля промовляв Буденний — який сказав, що імперіялісти хочуть викликати війну з Совітським Союзом. Тому треба так зорганізувати приготовлення до будучої війни, щоб кожний робітник перенявся свідомостю, що він мусить конечно взяти участь у тій війні. Тільки тоді робітники будуть спосібні не лише боронити свою соціялістичну державу від ворогів, але також і побідити їх.

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. ШЕВЧЕНКА.

Після пляну Наркомосвіти театр Шевченківців буде працювати в наступному сезоні в Дніпропетровську й Запоріжжі. Театр запросив на головного режісера заслуженого режісера республики Каніна й другим режісером Бутоїна, постановщика песи „Ричи Китай" у Меерхольда. Акторський склад той, що був раніш. Крім того мають приїхати зі Львова відомі актори Бенцаль і Базилевич. Ведуться переговори з визначними акторами Українцями руських театрів.

В репертуар увійдуть такі нові песи: „Вогонь та сталь" Венеціянова, „Іржа", „Десять днів, що потрясли світом", „Маруся з Богуслава", „Дзвони Корневіля" і дві песи новітньої української драматургії. На постійну роботу до театру запрошено молодого маляра Санікова. Сезон розпічнеться 1-го жовтня.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КУТОК.

Данія є єдиною країною, де ну скромну плату від уряду, які письменники дістають постійний дбайливо стежить за розвитком талантів. Між ними є не тільки письменники з іменем, але й початкуючі. Саме тепер вписали на лісту „урядово платних" молодого студента, який не видав ще ні одної книжки, а звернув на себе увагу нарисами, розсіяними в пресі. — У. С. Р. С. Р. є тепер 3,568 видавництв. Це велика сума, але не зовсім пропорціональна до скількости виданих ними книжок. Більшости з них ніхто не читає, бо це література писана на замовлення. Коли уряд обчислив свої втрати минулого року, казав зменшити скількість друкованих творів і замісць 135 міл. аркушів місячно вийшло цього року тільки 60 міл. Технічне Видавництво пропонує 350,000 примірників своїх видань по низеньких цінах на 2-річний кредит, а „Економіческая Жизнь" 400 тисяч прим. творів за 10 частину їх ціни. Не все, чого є багато — добре і не все дешеве — варто купувати.

АРЕШТУВАННЯ В ХОЛМЩИНІ.

На Холмщині перевела політична дефензива багато арештувань по ріжних місцевостях. В Тарногороді арештовано С. Козицького, Кобу, Макарева й инших Українців. В Рейовці арештовано 19-тнього Урбайла. Про арештування доходять відомости з инших місцевостей. Подробиці і причини на разі невідомі.

ПОЛОЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У ЛЬВОВІ.

Галицька преса нотує розпучливий лист політичних вязнів із тюрми при вул. Баторого. В цій тюрмі находяться політичні вязні підозрені в комунізмі і в участи в українській військовій організації. Деякі з них сидять уже по 10 місяців у слідстві і досі не одержали ще акту обвинувачення. А ще инші по нинішний день не одержали навіть приказу арештування. Увязнені не мають дозволу комунікуватися зі своєюріднею, бо не вільно їм ні писати, ні одержувати листів. Те саме діється з часописями й книжками до читання. Багато з них сидить у камерах разом з кримінальними злочинцями, а їх домагання, щоби примістити їх разом з політичними вязнями, управа вязниці відкидає. Були вже часті голодівки й тоді управа на один-два дні міняє режім, а по якомусь часі давні відносини вертають на ново.

ЯК БУДУТЬ ВИГЛЯДАТИ ОСІННІ СІЛЬСЬКІ ВИБОРИ НА ЗАКАРПАТТЮ.

В осени ц. р. мають відбутися на Закарпаттю сільські вибори. З цього приводу пишуть „Берценські Лідове Новіни": „Буде там надуживання урядової власти, розкидання державного маєтку, терор і инші напів балканські методи, що зміряють не тільки проти ґруп деструктивних, але також проти всього, що є невигідне для вузької та насильницької партійности".

Так пишуть „Лідове Новіни" про урядові партії, котрі „мають урядовий апарат, державний маєток у руках і всякі инші можливости". А тепер можемо собі представити, як будуть виглядати ті вибори для бідного українського закарпатського населення.

НИЩЕННЯ ҐУЦУЛЬЩИНИ.

Положення на Гуцульщині стає з кожним днем гірше. Навіть на закуплення кукурузяної муки, яка є щоденним кормом мешканців Карпат, Гуцул не в силі сьогодня спромогтися в наслідок нечуваного обідолашення сіл. Недуги ширяться щораз більше; чахотка, котра здавалосяб на Гуцульщину не повинна мати приступу, шириться там поголовно. Уряд не старається зовсім іти в поміч виснаженому населенню, але навпаки, йде на його знищення. На гуцульську бідноту сиплються чимраз то нові кари й нові податки. Недавно наложено новий податок на гончарів і на всіх, що займаються дрібним домашним промислом. Далі наложено дороговий податок. Кожний Гуцул має на основі цього вплачувати до каси держави понад 150 золотих. Є це для Гуцула такий великий гріш, що він ніяк не буде в силі його заплатити.

ЧИ НА ЧАСІ „ЗАБАВА" — КОШТОМ БІДНОГО СЕЛЯНСТВА?

В надзбручанській полосі почалися маневри, в яких бере участь переважно кавалерія. Воноб то нічого, що наші „сусіди" хочуть побрязкати трохи „шабельков", якби ця коштовна забавка не відбивалася дуже болючо в першу черґу на нашому бідному селяниннові... Саме повідомляють зі Шманьківців, що тоді, коли уланські коні обідають, безпощадно стріхи, то в поміщицькому дворі нема ані одного коня. Така то вже доленька нашого селянина... бо „пан з паном зна сєн!"

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕҐІОНІСТИ У ВЕРДУНІ

КАЖУТЬ, ЩО МАЮТЬ ДОСИТЬ ДОВГИХ ПРОМОВ.

ВЕРДУН, Франція, 21 вересня. — Американські леґіоністи прибули днесь до твердині Вердун, де в часі світової війни богато з їх товаришів наложило головами, а яка лише завдяки помочі Америки не дісталась в руки Німців. Підчас приняття, устроеного містом промовляв премієр Поанкаре та вихвалював ролю Америки й американських жовнірів у послідній війні, у якій вони у значній мірі причинилися до спільної побіди над Німцями. Приязнь, заключена на полі битви й припечатана кровю ніколи не забудеться й не перервуть її дрібні непорозуміння, викликані цловою тарифою або домаґанням звороту довгів. Поанкарому дякував ґенерал Першінґ, однак йому не дали довго говорити, бо леґіоністи, знетерпеливлені довгими промовами дали до пізнання, що не приїхали до Франції слухати промов, але оглядати місця, які бесідники вихвалюють у своїх промовах.

Опісля брали леґіоністи участь у посвяченню вежі Домонт, поставленої в честь 400 тисяч жовнірів, що полягли в обороні твердині Вердун.

ЛЕТУН КЕННЕКЕ ПРИЛЕТІВ ДО АНГОРИ.

ЛЕТІВ ПЕРЕСІЧНО 100 МИЛЬ НА ГОДИНУ И ПЕРЕЛЕТІВ З КОЛЬОНІЇ ДО АНГОРИ У 18 ГОДИНАХ.

АНГОРА, Туреччина, 21 вересня. — Ляйтнант О. Кеннеке, німецький летун, прилетів своїм літаком „Ґерманія" до Ангори, теперішньої столиці Туреччини. Перелет з Кольонії до Ангори тревав повних 18 годин, так що пересічно летів Кеннеке 100 миль на годину.

У пятницю рано вилетить Кеннеке до Баори, у Мезопотамії, а звідтам до Бомбаю, Калькути, Шангаю, Токіо а опісля понад остров Сахалін до Аляски а звідтам до Сен Франціско, Мексико Сити й Ню Йорку. Кеннеке й його товаришів привитали турецькі авіятори й урядники. Вони обідали у німецькій амбасаді, а ночували у однім готелі.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДКЛИКАННЯ РАКОВСЬКОГО.

Є СЕ НЕВІДКЛИЧНОЮ КОНЕЧНІСТЮ ЗАКИ РОЗПІЧНУТЬСЯ ЯКІБУДЬ ПЕРЕГОВОРИ.

ПАРИЖ, 21 вересня. — Часопис Ле Матін пише, що Франція повідомила офіціяльно совітське правительство, що відкликання амбасадора Раковського є невідкличною конечністю, заки розпічнуться якібудь переговори що до заключення договору про взаїмну незачіпку себе. Крім сього французький амбасадор Гербет має домагатися від Совітського Союза дати певний доказ, що наміряє совісно придержуватися договору з 1924 року й не буде мішатися до внутрішних справ Франції, та прикаже своїм репрезентантам Третього Інтернаціоналу, щоби залишили усяку діяльність у Франції, що є ворожа теперішньому державному устроєви.

МАРКОНІ ПРИБУДЕ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

МАЄ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РАДІЯ.

ЛОНДОН, 21 вересня. — Винахідник бездротнього телеґрафу, італійський сенатор Марконі й директор Марконього Бездротної Телеґрафічної Компанії, Келевей, бувший англійський міністер почт, прийдуть небаром до Злучених Держав, щоби взяти участь у Світовій Конференції Радія, яка відбудеться 4 жовтня.

Келевей вже відплив на пароході Гомерик, а Марконі відпливе у четвер, 22 вересня.

КАНАДА БАЖАЄ, ЩОБИ ЗАСІДАННЯ ЛІҐИ НАЦІЙ ВІДБУЛОСЯ В ОТАВІ.

СЛІДУЮЧЕ ЗАСІДАННЯ РАДИ ЛІҐИ НАЦІЙ ВІДБУДЕТЬСЯ У БЕРЛІНІ.

ЖЕНЕВА, 21 вересня. — Канада, як подають, носиться з гадкою запросити Раду Ліґи Націй, якої вона тепер є членом, щоби відбула своє засідання в Отаві, столиці Канади. Також носиться вона з проєктом, який має предложити на засіданню Ліґи Націй, щоби й повне засідання Ліґи Націй відбулося в Отаві. Се далоби наґоду американським журналістам і тим, що симпатизують з Ліґою Націй придивитися зблизька її працям.

Майже певним є, що слідуюче засідання Ради Ліґи Націй відбудеться у Берліні.

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ УВІЛЬНИТЬ НЕВІЛЬНИКІВ У СВОЇМ ПРОТЕКТОРАТІ.

ЛОНДОН, 21 вересня. — На засіданню Законодатної Ради Сієри Ліон, краю на західнім побережу Африки, що остає під британським протекторатом буде поставлений завтра внесок, аби знести цілковито у тім краю невільництво з днем 1 січня, 1928 р. Новий закон буде виданий на підставі порозуміння між правительствами Великобританії й Сієри Ліон.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГІНДЕНБУРҐ ПРОМОВИВ

В тім часі, коли в Парижі витав американських ветеранів світової війни маршал Фош, як бувший начальний вожд аліянтських військ, бувший начальний вожд німецьких військ, а теперішний президент Німеччини, Гінденбурґ, взяв участь при посвячуванню величавого памятника під Таненбергом. В Парижі святкували свято побіди над ворогом, себто над Німцями, які напали на французьку землю, а під Таненбергом святкували рівнож свято побіди над Росією, що своїми військами заливала німецькі землі. В Парижі одначе святкували побідники, які побили ворога, що викликав світову війну, а під Таненберґом святкували Німці, які остаточно мимо своїх частинних побід, війну програли і підписали верзальський мир, в якім під примусом признали, що вони то головно завинили світову війну.

День, в якім відбулися ті оба торжества, набрав значіння ще й з того боку, що в той день заговорив публично з природи мовчаливий президент Гінденбурґ і то в справі вини за викликання світової війни. Це питання для Німців дуже болюче. Від довгих літ стараються вони на всі боки доказати, що Німеччина не була виновницею в спричиненню війни. А тепер сам президент Гінденбурґ заявив коротко і категорично, що німецький нарід вхопив за оружже тільки в тій цїли, щоби боронити свою рідну землю перед наступом ворогів. Вправді цей виступ Гінденбурґа вважають на загал внутрішньо німецькою справою та мимо того його заява відбилася широким відгомоном по цілім світі. Ніхто не знає, чому саме през. Гінденбурґ вибрав ту хвилю до виголошення сеї заяви, але на загал вважають її початком великої німецької акції за счеркнення з верзальського договору клявзулї про німецьку вину в спричиненню світової війни.

Счеркнення цеї клявзулї справа великої ваги. Бо на німецькій вині оперта кара, яку наложили аліянти на Німеччину в формі територіяльних втрат і репарацій. Що до Альзації і Льотаринґії Німеччина так як би погодилася вже з Францією ще в Льокарно, але не можна того сказати про німецькі кольонії, Шлеск, Данціґ та коридор. І от тепер німецькі націоналісти настоюють на уряд, щоби розпочав акцію в цїли добуття тих то земель. Це мало бути головною причиною заяви Гінденбурґа.

Німеччина являється після слів Гінденбурґа невинним ягнятем. Так воно цілком певно не є. Та мимо того вина за світову війну не тяжить на цїлій тільки Німеччині. В рівній мірі завинив тут рівнож і імперіялізм других держав. Та щоби се питання виияснити, треба буде ще довго ждати. Без проголошення тайних урядових документів з боку других держав годі видати остаточне рішення в тій справі.

ЗАПРОПАЩЕНИЙ ҐЕНЕРАЛ.

(Оригінальна допись до „Свободи").

IV.

Подавши в „Свободі" цілий ряд голосів преси про справу „запропащеного ґенерала" — позволимо собі тепер на кілька уваг з нашого боку.

Як каже „Курєр червони" — то з Польщі утікає пересічно 300 людей на тиждень, то є пятнайцять тисяч річно. За кождим злочинцем ідe стежний лист, але всеж таки пять тисяч утікачів позістає нерозслідженних і незловлених.

Нічого отже дивного, коли поміж тими пятьма тисячами знайшовся і ґенерал Загурскі, а коли в справі тамтих чотири тисячі девятьсот девятьдесять девять не робиться ніколи великого крику і хиба лиш виймково в нових газет появиться дві-три вісти про важнійших убийників чи дефравдантів — „ґевалт" з Загурським?!

Як вже з голосів преси бачили шановні читачі — не ходить тут цілком о злолвнення Загурского — але противно — найбільшим крикунам ідe властиве о це, щоби він щасливо утік та „задекувався". Але вшеєхполякам і хадекам (клерикалам) ідe головно о це, щоби при тій нагоді „вибрати добре пса" Пілсудскому.

Чи нас, Українців, має це може боліти? В жаден спосіб! Най собі Ляшки жеруться кобі здорові, бо чим більше між собою жертися будуть, тим будуть слабші, тим борше доведуть Польщу до розвалу. І це вийде лише на користь для поневолених нею народів.

Говориться вже від довшого часу про загрозу війни. Але так як в р. 1914 війна прийшла для нас о десять літ заскоро — так і тепер вона би рівнож прийшла о десять літ за скоро. — Най тимчасом Польща внутрішно розкладається і сама себе ослаблює. А розкладатись і ослаблюватись мусить вона вже через це, що Пілсудскі завів фактично диктатуру, а демократія лишилася лише на папері.

Мігби хто сказати: в переходових часах, доки відносини ще неупорядковані — добра і диктатура.

Що до цего — можна ще бути ріжних думок, але у всякому разі Пілсудскі в мирних часах, до мирної роботи, до організації держави не надається. Він є революціонером і вояком, або як сам себе зве „всеклим ризикантем". Зарізикував похід на Київ, щоби потім з хвостом взятим під себе утікти — в це йому грай. Він ризикував це так, як експропріяцію під Берданами, або як „кроваву середу" в Варшаві 1906 року.

Однакож — що такий „ризикант" може розуміти на організації держави, на лявіруванню поміж партіями, на вишукуванню відповідних людей на визначні місця! Ось возьмім лише на пр. воєвідство львівське, котрому за начальника дав звичайного собі грубого (в значінню маєтковім) обшарника подільського. Що розуміється такий дідич не то на адміністрації політичній, але взагалі на справах українського населення?! Він напримклад потішає себе, що Ундисти вже ідуть на згоду. Але Ундисти це в краю не рішають і вже сама вістка про їх угодовість в тій хвилі підкопала їх шанси в краю. Ніяких засадничих уступок на річ українського та білоруського народа Пілсудскі не робить, а потішає себе такими партіями як партія зовсім безхарактерника Даниловича, простого гохштаплера Стовпюка, або як Петлюрівці. — Але вже навіть Пілсудскі пізнався на тім, що це лиш підлудування себе самого, бо такі хрунівскі партії ніколи не можуть мати рішаючого значіння, та лише компромітують тих, хто їм — як ось польський уряд — грошево пособляє.

Сказавби однак хто: зате Пілсудскі знає добре своїх Поляків і робить з ними, що хоче. Отже і це велика помилка: може бути, що він їх знає і це є дуже можливе, але цілком не уміє дати собі з ними ради. Доброю стороною його вдачі є, що він мовчить і коли не мотає. Але зато — коли промовить, то звичайно компромітує себе — як кажуть „зараз" Наддніпрянці — „до щенту". З його публичних промов звичайно окрім сварки на противників — нічого позитивного, будуючого, отвираючого нові горизонти не почуєте.

І так недавно — бо 6 серпня ц. р. приїхав він був до Калїша на свято роковин вимаршу в поле зорганізованого ним (в 1914 р.) легіону. (Каліш — важний для нас є тим, що там каралося інтерноване в таборі наддніпрянське військо Петлюри та вимирало з братньої польської ласки з голоду, холоду і всяких хоріб.)

Великі сподівання мали прихильники Пілсудського на ту промову, яку він мав при тій нагоді виголосити. І виголосив, а з яким наслідком — послухаймо, що каже про неї „Глос Народу":

„Промова п. маршала завела неабияк всіх тих, котрі мали надію почути коли вже не промову політичну, то бодай щось такого, щоби відносилося до анормальних відносин в нашій державі."

„Промова та розминулася вповні з цілею: вона нічого не сказала леґіонерам про їх обовязки зглядом держави, а суспільности не сказала нічого про дальші пляни Пілсудского. Показалося якраз, що всі зїзди леґіонерів дають маршалови П. лише нагоду до розрахунку з його політичними противниками, а що цілком не є вони нагодою до піддання суспільности (а зосібна леґіонерам) нових і творчих думок".

Остаточно виходить таке (і до того переконання навіть прихильники Пілсудського поволи приходять) що він переважно мовчить тому, що не має що путнього сказати...

І дай йому Боже здоровля за це. Він хотів своїм переворотом допровадити до „уздоровлення" польської републики, але його ціла політика, зглядно брак політики доводить властиво до чимраз більшого хаосу.

Пілсудскі ненавидить парляментаризм і не буде перти до скорих виборів, хоть вони повинні властиво еще цего року відбутися. При виборах він великих трофеїв не здобуде, а в самій Варшаві при недавних виборах громадських він властиво програлися, а комуністи позискали аж сорок тисяч голосів.

Задушевна його думка — це новий похід на Київ, а інтереси Англії, а від недавна і Франції кажуть йому у тому допомагати і його заохочувати до того. Питання однак велике, чи великоукраїнському селянинови дуже припаде до вподоби прихід разом з армією Пілсудского також і „давніх" польських і московських дідичів в цілі відбирання від селян дарових панських ґрунтів! А при ворожнечі великоукраїнського мужика мусить така виправа взяти знову, і то безумовно, в лоб.

В нашім інтересі є, щоби така виправа відволікалася якнайдовше, так, щоби ми і в Західній Україні і на Великій якнайбільше скріпилися.

Тепер грозить нам небезпека, що між Польщею і Совітами прийде до підписання ґарантійного пакту, до умови — не зачіпати себе. Але це буде лиш замилювання очей.

Совєти своєї пропаґанди у буржуазних державах не можуть і не хотять покинути, а се буде сталою причиною тайного ворогування цих держав проти Совітського Союза і мусить остаточно допровадити до военного конфлікту. Але чим пізнійше — тим лучше для нас, бо прецінь може вже раз і ми будемо приготовані на грядущі події!

—o—

А тепер ще пару слів про справу Загурского.

Що доси не розяснено, де він подівся — це нічого не значить. Як я вже згадав — пять тисяч злочинців утікає що року з Польщі цілком безслідно.

А може забили його так як Маттеотія?

Отже що до цего, то Пілсудскі за розумний і за високо цінить свою історичну ролю, щоб аж на таке пускався.

Але і Муссоліні не спричинив сам безпосередно смерти Маттеотія; вбили однак того посла приятелі Муссолінія уважаючи, що зроблять йому цим прислугу. — Отже — така можливість є і в справі Загурського. Деякі неясности і опізнення в слідстві — дають у всякому разі богато до думання.

Але всеж таки така гіпотеза має дуже мало правдоподібности за собою: Загурскі був за малою фіґурою. — Уже скорше власна велика амбіція не позволяла йому наразитися на евентуальне понижения пр рапорті — і тому втік. Він же служив пару років у австрійськім шпіонськім бюрі, отже на таких штучках знався добре.

Для нас, Українців, є такі події тим більше пожадані, що, як бачимо, розпалюють між Поляками в надзвичайний спосіб партійні спори і ненависти, що веде до очевидного ослаблення цілого державного організму Польщі, тої нової тюрми народів.

Це однак не дає нам права сидіти з заложеними руками і ждати, аж вона сама завалиться.

Ні! валім її і ми!

Юрій Горовенко.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

П. Л., Детройт, Миш. — Дописи не можуть обертатися вічно довкола особи „шерифа". Треба писати про ріжні справи, бож громада не жие тільки одними припохіальними мітинґами. Пишіть про житте громади, а між тим і про клопоти з шерифом, тоді будемо містити. Прецінь маємо тепер справу збірки на Дім Інвалідів, маємо страшну повінь в Галичині, будемо мати День Першого Листопада і т. п. справи. Чи про них ніхто у Вас не думає?

Р. П. — Поезія „Дезертир" за довга і тяжка своїм змістом.

В. С. — Англійський вірш віддано до ужитку для діточого журналу, який небавом почне виходити.

Л. Б., Гемтремк. — Витинки цікаві тоді, коли вони доносять нам голоси про Україну, українське питання чи про Українців в Америції.

А. Ш., Детройт, Миш. — Того рода передруків звичайно не містимо. А до того про Р. Ш. найкраще писати в той спосіб тоді, коли та справа є актуальною, себто головно в часі, коли наближається Коляда на Р. Ш. Тепер маємо справу повені і Дому Укр. Інвалідів у Львові рівнож і справу Р. Ш. в Америці.

К. АНИШЕНКО.

МИРОНОСНИЦІ

(5)

Це вже була холодна байдужа відповідь. Бандит грякнув кулаком по столу.

— А ну!... мать!...

Ониську збили з ніг і наступили чобітьми... Важкий удар рушниці гупнув на груди старої. Тягучий стон пішов по хаті!.. Оксанка кинулась під піч... Лапацон зайорзав по лаві, але в ту-ж мить несамовито гукнув: страшний удар бомбою проломив йому голову... В цей саме мент вискочив з-під печі Деніс...

Коли ранком зійшлись до Денисової хати люди, то побачили голі скрівавлені стіни... Ониська лежала непритомна, лапацон конав і жахливо харчав.

Оксана забилась під піч і не вилазила звідти...

До того, загодчани розказували, що повертаючись вночі з заводу, бачили на Голубовому шпилі огонь. Пішли туди: знайшли закрівавленого, обсмаленого Дениса.

Ніхто в селі не відважився сказати Онисьці, де Денис, а коли вона сама його згадувала — казали: що сховався. Онисько-ж нікому не казала, як саме було, а все пригадувала — що і як скоїлось тієї ночі... коли розказувала свою дочкі, як треба займати рядки на бурняках...

Прийшов із Ставищ дід Василь, брат Ониськи; оглянув оселю і хату. Сказав до баби Вівдї:

— Спасибі, що не спалили...

Баба Вівдя була певна, що тільки, походивши в мироносницях, Ониська знайде спокій і рівновагу. Ониська було зрадїла на таку пропозицію, а потім казала:

— Ну, як його в такому вигляді на люди вийти? Та й чого? Як їх бандит рубав, вони мовчали; і Михайлу-Архангелу наче зашпило... і вся небесна кумпанія води в рот набрала. Хи-хи-хи!...

Ониська закихикала, а у Вівдї од такого сміху мурашки по спині лізли... Зрозуміла річ: нечистий дух охопловав Ониську. Як останній засіб, Вівдя запропонувала:

— Піп буде молитися з нами...

— А піп поможе?! Може й поможе, бо його ще не порубали. А я йому одроблю. Заговіться моя голова, Денис гичку привезе. Оксанка на буряках заробить... Конечно, коли святі нічого не вдіяли з бандою, то піп поможе... Хи-хи-хи...

Раптом Ониська стихла. Прошепотіла, вказуючи на широку дорогу: — Запорізький шлях у вербах.

— Це вони! Це ті самі!... Ой, тікаймо. Вівде... бо як заприміть...

З горн, в село, здіймаючи куряву, що-сили неслась кумедна кавалькада: попереду на коні верщник з корогвою в руці, за верщником, в бричці, якісь пани, а позаду сотня-півтора кінотчиків. Ватага перлась, аж земля гула, з тюканням, вигуками, посвистом...

Судорга перекосила обличчя Ониськи; зашкарубла рана почала точити сукровицю... Жінка тремтіла. Тягла за руку Вівдю...

— Ховаймося скоріще... Це ті самі...

— Ти ховайся, а я їх не боюся.

Ониська кинулася в кущі. Вівдя прислухалася, що діється на селі. Од школи чувся собачий лай, гомоніли й викрикували люди. По лопацьонській стежці з самогонним апаратом в руках пробіг в ліс якийсь дядько; чийсь парубок завернувся од багна і, побачивши лихо, шугнув у терен...

Пробігли діти — почали кричати:

— Бабо Ониськo! гов! а — гов! Ідіть додому-у! При-ї-хали допрос здій-м-а-а-ть! Бабо, гов!

Разом з дитячими вигуками пішла луна в ярах... загув у заводі гудок. На обід...

— Хоч-би сьогодні прийшов — думала Вівдя про сина, поглядаючи на далекий заводський димар, — може яку роботу-б дав. Але... хто нам за покривдженний нарід заступиться? Сховався — врятувався, а не встиг...

Баба Вівдя важко позихнула — ще більш стурбована й заклопотана пішла до хати...

V.

Про те, що треба вичистити криницю в Перепраьці, балакали разів зо три в раді, на аборі. Що казати?-Треба! В ту ру жита, а в Низькодолах — толока; і людині і скотині дай води і дай.

Вперше балакали незаможники: вичистить та й годі. Середняки казали: новий-би зруб уставити. Куркулі нагадували про молебствіє. Але й мироносна людія підскочила, а до Переправки ніхто й не навідався. Та на сім поголоска пішла: криницю святить будуть. А коли так, хтось вичистить і криницю і ставок загатить коло неї...

В русачівській церкві задзвонили. Рідко. По вмерлій душі...

Ще в четвер, до схід сонця, баба Вівдя, з заступом у руці, вийшла на розділ, мовби до заводу, але повернула на пастовень та Козацьке, щоб ніхто не здибався, — і почвалала в Перепрaвку.

Було росяно і туман сонно гойдався в пастовні над стрижнем. В небі вже виспівував жайворонок і пролетіли дикі качки, а в козацькому лісі кувала зозуля... Заклопотано поспішали на молоді гречки бджілки-трудовиці...

Баба Вівдя перехрестилась...

— Царство небесне і рабу Божому Дмитру, і рабу Божому Денису... А раба твого Петра заступи і збережи... щоб і в козопальні од жари не зомлів, і щоб на дифузії не учадів, і щоб машиновий пас його не зачепив. Заступи, Господи, трудящу пролетарію — і од посміху людського, і розуму нам дай, дітям твоїм нерозумним... Од наглої смерти ізбав... І щире серце поверни людям нашим...

Не встигла баба Вівдя вийти на колишнє попове поле, як із за Дніпрових країв, у вербах над Запорізьким шляхом, червоною хусткою заступляючись, встало сонце... Ще дужче закувала зозуля, туман посунув на розділ, а русачівський дзвін ще тужливіше забевкав по вмерлій душі...

Не посміла баба Вівдя глянути на сонце — лик господній: схилила голову й не піднімаючи очей, пришла в Переправу.

Коло криниці вже були люди: старий сивий дід Василь та Санька Таманська. Микита-Француз пас коничку — загорнувшися в кожух, хропів на все Козацьке.

— От і толока збірається! — сказав дід назустріч Вівдї. — А ми оце з Санькою радимось, як краще бути... Хотіли будити того Хранцуза.

— Будьте здорові з четвергом святим... Якось самі управимось, — промовила стара, — хай спочиває козак...

— Ну, то я буду у вас за комісара, — дід Василь взяв у руки відерця, — ти, Санько, прокопуй рівчак, а ми почнем зливати воду.

Перехрестились і суворо почали роботу.

— Про цю криницю мій дід розказував, а дідові його дід казав. Хто брехав, хто правду казав — не знаю. Ото за козацьким лісом ви бачили страшенний рів, а над ровом, по Козацькому шляху, стоїть комгорська пасіка. Так вона стоїть, якраз на тому місці, де сходились колись границя: Русачівка — Мировка — польське царство, а Долина та Дібрівка — московське,*) а коли в Русачівці млинці печуть, то в Дібрівці носом чують. Ще до поділу дід мого діда приглянув собі дівчину в Русачівці. Корчить йому — чує, коли його чорнобрива насіння смажить. Але в Русачівку хиба на крилах перелетиш: кордон, на кожному горбочку, в кожній лощині сторожа. З одного боку — пани-жолнери, з другого — Москалі в косах. Така була у них форма... Дідові, видно, добре таки припекло, бо якось вночі переліз московську границю, доліз і до польської. Тут його злапали. Ну, звичайно на допит... Щоб уже дід та признавався, що до своєї Харітини добивався, — може, якось-би воно обійшлось, а то почав вигадувати.

— Бреше хлоп! — сказав польський начальник. — Всипте йому на кобилі**) тридцять воловиx, а на закуску стільких канчуків по пятах і... пустіть до дому...

Щиро всипали дідові і по штанях і по закаблуках... Лізе він, бідолаха, назад — до Москалів потрапив. Знов: за чим, та по що? Дід вже не бреше, а правду каже. Не вірять Москалі. Московський начальник каже:

— Черкаси***) нарід хитрий... Готіться у його...

Сидить дід не день, не два, а цілий рік. Давно загоїлось польське частування; і сидить і похожає... Якось ведуть його на допит. Московський пан в куделях§) грізно насупився. Каже до діда:

— Ти — польський шпиг... про це ми довідались напевне. Я тебе повішу он на тій вербі, що в яру стоїть.

*) Кордон по Андрусівському договорі. — Авт.

**) Щоб краще приставало. — Авт.

***) Черкасами звали Москалі наш нарід — крілаків. Відгук цього є навіть в художній російській літературі, у Пушкіна (поема „Полтава"), де сказано про дочку Кочубея: „Мария — краса черкасских дочерей". — Авт.

§) Перука. — Авт.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОСТАННІ СУДОРОГИ НАЗАРУКІВЩИНИ.

В 199 числі Свободи з дня 27. серпня 1927. читаємо цікаву новинку про початкові подвиги д-ра Назарука вже на европейськім ґрунті. Читаємо там, що той д-р Назарук, котрий тут в Злучених Державах так хвалив і розпинався за кат. священством — тепер там в Берліні на збіговищу монархістичних недобитків називає се українське священство: „злодійня, бандити, грабіжники й прогиднійні проступники, які на вівтарях правлять Службу Божу, а рівночасно під вівтарем женуть горівку".

Новинка ся тим більше цікава і інтересна для нас, що в сім самім часі, коли Назарук так плюгавить українське католицьке священство — появляється перше число „Католицького Проводу" — органу еп. Богачевського, що вийшло 1. вересня 1927. з друкарні монархістично-гетьманської Січи в Шикаґо, а редаговане певно ще тим самим д-ром Назаруком — а в тім „Католицькім Проводі", на стороні 5., є прощальна допись тому Назарукови під заголовком: „Др. Назарук виїхав до краю". Ту допись в „Католицькім Проводі" я хочу передати шановним читачам дослівно, бо знаю, що не всі її читали. А дуже цікаве. Від себе по пунктам під дописею подам тільки загальну свою опінію про подвиги Назарука тут на еміґрації, а рівночасно і опінію всього тутешнього українського загалу.

Допись звучить:

„Після тяжких трудів, довершивши неодно геройське діло для католицької церкви та для свого народу, вичерпаний на силах, вибрався Др. Назарук задля поратовання здоровля і задля родинних обовязків до рідного краю".

Як це розуміти?

„Довершивши неодно геройське діло", значить хіба, розбивши українську греко-католицьку церкву на два ворожі табори. Знова, що д-р Назарук „вичерпаний на силах", це вже правда, це пізнати по його писанині, яка пересякла хоробою ширення роздорів і зневіри у власні сили в нашім народі.

Далі пишеться там ще таке: „Українська католицька суспільність велику почуває вдячність зглядом него. За що? За те, що Др. Назарук перший зпоміж світської інтеліґенції кинув найкращий і найпотрібнійший для неї клич. Він перший тоту українську католицьку суспільність завізвав: „Ратуймо себе ладом, карністю, послухом, чеснотою. Ратуймо себ любовю та вірою в Бога. Ратуймо себе пошаною до церковної і до світської влади".

Українська суспільність в Америці почуває до д-ра Назарука хіба один великий несмак, огиду, за те, що він перший і можливо, що буде й послідний, з тих наших світських інтеліґентів — що кинули болотом на всі наші українські святощі, на всіх наших апостолів правди. Він перший, а може буде послідний, що завізвав українську суспільність: „Ратуймо себе карністю і послухом не самим собі, а зайдам, москволяцьким ґенералам, грабителям українського народу і римським інквізиторам. Ратуймо себе любовю Бога". Яке се іронічне і плюгаве. До когож се він говорить? До поган з австралійських островів? Та ми-ж віруємо в Бога — а сам Назарук — ніколи не зможе доказати, що він вірить. Він же свого недавнього ще атеїзму нікому, нігде і перед ніким не вирікся. „Ратуймо себе пошаною до церковної і світської влади". Котрої церковної? І якої світської? Таж влада світська в Назарука се православний Павло, а влада церковна, се Рим!... Де кум— де коровай!

Далі допись іде:

„А кинувши сей найважнійший для нас клич, сам пішов поширювати його. Товкся днями і ночами по безмежних степах Канади; від океану до океану відвідував міста, місточка, фарми; уряджував відчити, розсилав відозви, і розбудив велику релігійну і правдиву національну свідомість у народі".

Так, так, кинувши сей найганебнійший і найбільш злочинний між нас клич, він дійсно товкся, як Марко по пеклі, і там де давали, де був більший жолоб, там і приставав та тих і хвалив. Назбиравши досить гроша в Канаді, накрутивши голови фармерам — дався в Канаді скоро пізнати і чмигнув звідтам по своїм давнім звичаю. Бож д-р Назарук відомий вже з того, що всюди накоїть лиха, а потім втікає з поля боротьби, лишаючи в народі тільки много проклонів за те, що подробив нарід на ріжні малі ґрупки, щоб не допустити до спільної корисної праці в хосен рідної віри і нації.

Далі допись каже:

„А приїхавши до Злучених ДержавАмерики, не дозволив собі спочити. Серед дуже тяжких обставин прийшлось йому працювати. Бачив тут страшне зіпсуття у народнім проводі. Бачив, що тут українська суспільність паде жертвою того проводу. Бачив, що той провід визискує добродушність українських мас своєю безвартісною демаґоґією і веде її до неминучої руїни. Бачив се і його серце не могло перенести великого болю. Кинувся проте негайно до боротьби. Тай гідно, шляхотно боровся!

„Соромився клеветою, брехнею, пустомельством. Ворога бив правдою та бистротою свого ума. Тай великий успіх осягнув. Вся католицька українська суспільність пізнала, хто її ворог, а хто друг. Вона відграничила себе від впливів хаосу і руїни, та рішилась іти дорогою ладу, чести та правдивого поступу".

Приїхавши до Злучених Держав Америки, др. Назарук дійсно як той кінь з полудами, нічого не побачив, тільки себе та свій ніс і живіт. Союзи, Провидіннє, Поміч і всі инші українські, організації, будовані чорноробами — се все він зараз назвав порохом, зіпсуттєм, хаосом і демаґоґією, се все в нього було безвартісним. Всі провідники се визискувачі а нарід паде їх жертвою. А він, Назарук, спаситель народу, бачив се і в нього живіт заболів, що ніде не хотять дати йому доброго жолоба. Серед тяжких обставин жив, бо в Січовій орґанізації, тоді ще не сплямленій ніким, змилосердилися над бідакою тай дали 150 долярів в місяць за видаваннє часописи на 4 сторінки 2 рази в місяць. І тут в Січи кинувся він негайно до боротьби. Боровся з своїми, з тими, що не пустили його до „великих жолобів", готовеньких, придбаних фабричним робітником. Проти чужих, ворогів-Ляхів не писнув ніде, бо-ж се культурні люде. В Січи кинув болотом на своїх давних хлібодавців за те, що копнули його за його фальшивство — а щоб на будуче забезпечити собі хліб насущний, зачав молитися до Павла. За се й у Січи позбувся жолоба. Пішов до Провидіння редаґувати Америку. Тай там великий успіх осягнув... Розбив своїми загорілими кличами церкву на два ворожі табори і за се відтам його копнули. Тепер з Назарука став правдивий лицар-монархіст, тому рішив іти дорогою того ладу (най буде хочби якого — аби не свого — бо свого такого нема) та правдивого назадницького, рачого поступу.

Допись далі:

„Тай не диво, що виїзд Др Назарука злучений був з великим жалем його приятелів. Навіть з далекої Канади приїхав на прощання головний обозний Січи, редактор „Канадійського Українця" п. В. Босий. Біля д-ра Назарука зібрався поважний гурток нюйорських Січовиків.

„Після спільної вечері відпровадили його усі до пристани. Серед півночи, дня 20. липня, при тужних звуках орхестри, настала розлука. Великий німецький корабель Дайтшлянд забрав з собою Др. Назарука до рідного краю".

Ой та тихцем вже виїхав др. Назарук. А він так любить паради, так то замовляє собі наперед всі привіти і працання, навіть сам їх укладає.

Тай не диво, що тихцем виїхав звідси, тільки при супроводі найблизших приятелів. Апрецінь приятелів і в пеклі між чортами легко знайти. Тай і Назарук знайшов собі їх кілька.

Канадійську українську суспільність репрезентував в працанню монархіст В. Босий, який вже чує над собою фармерську справедливу руку і мусить вже тепер рачкувати з Назаруком коло Павла, бо деж на старість опиниться? Можливо, що крім Босого ще був один або й два нюйорські гетьманці на працанню, але щоб для Назарука грала яка орхестра, се вже таки за велика брехня. Своєї орхестри монархісти в Ню Йорку не мають, бо їх там всього-на-всього двох чоловік, хіба що замовив її еп. Богачевський з дієцезальних фондів, а може то була тільки корабельна орхестра. „При тужних звуках орхестри настала розлука". Так пишуть. Це вже правда, бо не тужні а гробові звуки се були — бо й такими споминає д-ра Назарука ціла іміґрація. Тужні звуки були видно й тому, що з Назаруком згинула і в могилу пішла від нас вся та ганебна, роздорча, лякейська назаруківська пропаганда, що відбирала навіть Рідній Школі жертви.

Може декого здивує, як може д-р Назарук так лаяти духовенство, на якім хотів робити тут в Америці свою карієру, а яке його так дуже вихвалює в „Кат. Проводі". Та хто знає д-ра Назарука, для того дива нема. Він-жеж оплюгавив і зрадив всіх своїх дотеперішних добродіїв і хлібодавців; це відома річ.

Степан Мусійчук,
Шикаґо, Ілл.

ЯК СОБІ ПОСТЕЛИШ, ТАК БУДЕШ СПАТИ.

В нас, в Гейзлетон, Па., церковний комітет посилає катедратик до церковного Комітету, а священик, щоби мати ласку в епископа, вислав катедратик з власної кишені. А коли вже було $60.00, так він хотів, щоби громада йому звернула. Тоді він почав накидатися на Центральний Комітет, та боронити еп. Богачевського. За такий виступ зійшлися вірні на мітинґ і обтяли сейчас священикови пейду о $25.00.

Гейзлетонський.

УВАГА! — ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

— устроює —

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

В СУБОТУ, 24. ВЕРЕСНЯ 1927

У ВЛАСНІЙ ГАЛІ

214-216 FULTON ST., ELIZABETH.

Початок точно о год. 7. вечер.

Вступ 25 центів.

Весь дохід призначений на упорядкованне реальности.

Щиро-сердечно запрашаємо всіх громадян з Елизабет, Н. Дж. й околиці до як найчисленнійшої участи. За добру забаву, смачні перекуски і свіжі напитки ручить 220-1

КОМІТЕТ.

— Знаєш, Мандюк казав, що я до тебе подібний.

— Що? він це говорив! Як побачу його, дам йому в морду!

— Не треба, я вже дав йому!

ПОЗІР! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.!

В неділю, дня 18. п. м. в гали п. Івана Ваверчака відбулися збори урядників всіх місцевих Товариств і Братств в справі ратункової акції для потерпівших від повени в Галичині і в справі відсвяткування народного свята в день 1. падолиста.

Вибрано Ратунковий Комітет, в якого склад ввійшли: п.п. Іван Ваверчак, предс.; Йосиф Буката, секр.; Григорій Бабин, кас.; Іван Коґут, Григорій Демкович і Пилип Щуцький, контрольори.

Збори ухвалили:

В НЕДІЛЮ, 2. ЖОВТНЯ (ОКТ.)

в год. 2.30 пополудни

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ

при Стейт Стріт

— відбудеться —

РАТУНКОВЕ ВІЧЕ

На вічу будуть промовляти і позамісцеві бесідники. Справа дуже великої ваги і кождий Українець і Українка повині рішучо бути на цім вічу.

221 Комітет.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ РАТУНКОВИЙ КОМІТЕТ

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

на поміч потерпівшим від повени в Галичині

В АМАЛҐАМЕЙТЕД ГАЛИ

при Клінтон улици

В СУБОТУ, 24. ВЕРЕСНЯ 1927

Треба знати, що Центральний Комітет несе поміч нашим братам в старім краю, Сиротам, Інвалідам, Політичним вязням, Школам, Народним домам, Кооперативам і знова лунає крик розпуки з нашого краю о поміч від нас з Америки. Страшна злива знищила велику часть нашого краю. Тому думаємо зрозумієте, чому Центральний Комітет просить о численну участь. Хай не бракне наших Братств і Товариств і всіх Громадян.

219,21 Комітет.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ІМ. М. ГРУШЕВСЬКОГО,

відділ 219 Укр. Народ. Союза

— уряджується —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 24. ВЕРЕСНЯ 1927

В СЛОВЕНСЬКІЙ ГАЛИ

52 WEST ST., NEWARK, N. J.

Початок о год. 7-ій вечером.

Вступ 35 центів.

Запрошуємо всіх місцевих і позамісцевих Українців прибути на сей баль, забавитись і забути клопоти щоденного життя. Музика знаменита, здорові напитки і смачні перекуски. За веселу забаву ручить 220-1

Балевий Комітет.

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО

БОЯН

— устроює —

ВЕЛИКИЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 24. ВЕРЕСНЯ 1927

В УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ,

57-59 BEACON ST., NEWARK, N. J.

ПОЧАТОК О ГОД. 6-ІЙ ВЕЧЕР.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

220-1

ПОЗІР! EASTPORT, L. I. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГР.-КАТ. ГРОМАДИ

— відбудеться —

ВЕЛИЧАВИЙ

ПІКНІК

КАЧУРОВИЙ

В НЕДІЛЮ, 25. ВЕРЕСНЯ 1927

Початок о год. 12-ій сполудня.

Музика першої кляси для танців і для танцюристів.

Дохід на місцеву церкву і школу.

Проситься всіх Українців і Славян до участи, а всі задоволені будете.

221 Комітет.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Пікнік школи. — Заходи коло видання нової ґазети.

Минувшої неділі відбувся в Улмер парку шкільний пікнік. Дохід був отже призначений на школу, але людий було дуже мало, бо люди не знають докладно, о яку школу тут ходить, чи школа останеться під зарядом народа, чи може католицька парохія захоче розбити теперішну школу, а на її місце завести чисто католицьку конфесійну школу під наглядом пароха й епископа.

Від якогось часу ходять балачки по місті, що незадовго має тут повстати нова українська ґазета. Аранжери, які покищо не подають своїх імен до публичного відома, кажуть, що вони будуть старатися піднести жертвенність нюйорського громадянства на народні українські цілі. Колиб се справді їм лежало на серци та вдалося довершити, то се булаби немала заслуга для українського народа. З огляду на те, що головною причиною занепаду жертвенности є факт, що до проводу в кількох важнійших товариствах дірвалися люди, які не вміють вести громадянських справ, а подекуди навіть люди, які збирали від народа гроші на ріжні народні цілі, але зібраних гроший на ті цілі не відсилали, то така ґазета, як вона возьметься до чищення місцевого загуменку, моглаби принести користь. Колиб однак ґазета, замість чистити загуменок, стала тільки на службу тих, що збирали жертви, а на обіцяне місце їх не післали, і в сей спосіб тільки запропастили народне життя, то з ґазети пожитку не буде.

Одинокий гетьманець, який тут лишився з так широко колись д-ром Назаруком реклямованої гетьманської Січи, починає знова жити великими надіями та заповідає, що незадовго буде мати назад гетьманську Січ, „як давнійше". Свої надії має він покладати на пророцтво д-ра Назарука, що Скоропадський може приєднати кождої хвилі „вічного дипльомата", як тільки обіцяє йому амбасаду в Японі або Сіямі. Десь „вічний дипльомат" мав недавно говорити з їх світлостю гетьманом, і їх світлість мав зробити гарне враження на „вічного дипльомата", а „вічний дипльомат" не гірше на „його світлість". Гетьманець затирав руки: „Аж тепер оживе в Америці гетьманська ідея, як до Америки верне „дипльомат".

„Дипльомат" має стати цементом, що має зліпити зі собою „свідомий національний табор", котрий збирав гроші на народні цілі, а не висилав, та католицьку парохію і гетьманат. Покищо, однак, богато громадян уважає сю широко закроєну акцію за той віз, до якого взялися тягнути рак, щупак і лебідь, а тимчасом, не звертаючи уваги на балачки та відгрожування, орґанізують національні обходи й допомогову акцію на ратунок жертвам повени. Попередної пятниці відбулися в льокали Січий наради в справі Падолистового Свята. Вістки про повінь у Галичині дають новий товчок для сих заходів. Нещасте піддало з одної сторони думку, щоби жертви зі свята обернути на ратунок жертвам повений, а з другого боку розвести тим острійшу контролю над зібраними фондами, щоби кождий цент пішов на ту ціль, на яку його зібрано.

С. Ч.

Коли ми діждемося Вашинґтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

Т. Шевченко.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Будучність просить всі українські Товариства в Нюарку вислати по двох делегатів на спільну нараду, котра відбудеться у вівторок, 27. вересня б. р. о год. 8. вечером в Українськім Домі під ч. 59 Бікон ул., в справі несення помочи нашим братам в старім краю.

К. Багрій.

НЮ ЙОРК, Н. Й. В Ню Йорку зорганізувався „Комітет Українських Товариств для Помочі Потерпівшим від Повені на Західній Україні", до якого вже ввійшли Тов.: „Просвіта", „Подільська Січ", Тов-о ім. М. Драгоманова, Тов-о Січ ім. Богдана Хмельницького, Тов-о Чорноморська Січ, Тов-о „Воля", Тов-о ім. І. Франка, Тов-о „Могильниця", Парохія св. Володимира і відділ 46 У. Н. С.

Товариства ті починають збирати поміч і організують на **2-го жовтня** в Ню Йорку **всенародне віче** в тій справі. Дня **23. вересня (в пятницю)** збори Комітету, на які просимо всі инші українські товариства прислати своїх представників. Поки-що наш Комітет тимчасовий; на тих зборах разом з иншими товариствами, які будуть, виберемо постійний — і разом всі до праці на поміч рідному краєви.

ЗА КОМІТЕТ:

І. Божемський, предс.; **І. Жовнір**, секр.; **М. Кобзістий**, касієр; **С. Матчак, М. Близнак, І. Тураш, І. Гриник.**

ПОЗІР! — НЮ ЙОРК, Н. Й.! ПОВАЖАНІ ГРОМАДЯНИ В ОКОЛИЦІ 106-тої УЛ. В НЮ ЙОРКУ.

Отсим повідомляється, що ШКОЛА зістала отворена 20. вересня під ч. 220 Е. 106th ST., CECILLIA SCHOOL. Наука відбувається у вівтірки, середи і пятниці.

Помимо того, що записи перейшли досить успішно сего року, бо є поважне число учеників, що дає нам доказ, що дільниця наша постепенно поступає вперед, Комітет Шкільний **дальше переводить записи.** І взиває вас громадяни звернути увагу на свої діти, щоби дати їм те вайну ї поворожду... щоб знали, що походять із славного козацького роду. Отже памятайте за українську школу і приведіть діти, бо вписи дальше продовжується.

ЗА КОМІТЕТ:

221,23 Петро Свистун.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО СВОБОДА відділ 194 Укр. Народ. Союза

— справляє —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 25. ВЕРЕСНЯ 1927

В CASINO HALL

358 W. 44th ST., NEW YORK CITY.

Початок точно о год. 3. попол. Вступ 50 центів.

Дорогі Родимці! Дався чути голос дзвона з рідної землі і кличе о поміч, отже приходіть всі на баль, то забавитесь і тимсамим поратуєте рідний край. Весь дохід призначений на потерпівших від повени в Галичині. За добру забаву і смачні перекуски ручить

221-2 Комітет.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МІКІЗРАКС, ПА.

Жінки для інвалідів.

Місцевий Союз Українок устроїв концерт дня 28 серпня і весь дохід призначив для інвалідів. Українці з Пітсбурга зрозуміли ціль і прийшли нам з помочю, з хором, який вишколив так гарно о. Кушнір. П-і Шустакевич відспівала дуже гарно соля, а о. Костюк сказав гарне слово та загрів присутних до жертв, виймаючи перший свою жертву в сумі $5.

Дальше жертвували: С. Костецький $10; по 5 дол.: о. Жолдак, Г. Шабатура, П. Левицький, І. Галевич, В. Котула, П. Каня; по 2 доляри С. Семфат, В. Малевич; по 1 д.: О. Микитюк, І. Сикула, П. Шпак.

Минувшого місяця зробили наші жінки баль і мали чистого доходу $70, які роздільно по $20 на інвалідів, Рідну Школу, $10 для Т. Ольшанського а $10 на пресовий фонд „Жіночої Долі".

П. Левицький.

ШИКАГО, ІЛЛ.

На Український Дім в Добрій Шляхоцький і Рустикальній, пов. Сянік.

Аа поклик, поміщений майже в усіх українських часописах в Америці, прислали на руки комітету в Шикаго свої жертви до дня 10-го вересня с. р. отсі: Надіслано число дісти 25 з Джерзи Сіти, Н. Дж., Іван Сорока суму $48.00. Жертвували: Марія Демкович $5; Софія Бурдик $4; по $3: Марія Шурко і Дмитро Пшіпір; по $2: І. Сорока, І. Білас, Н. Демкович, І. Крайник, І. Демкович, А. Попіль, И. Гінько, П. Мелень; по $1: И. Крайник, М. Чомко, Н. Демкович, Мих. Мороско, М. Федун.

З виграйки прийшло $12. Попередно оголошено збірку в Шикаго, Ілл., в сумі $176.50. Чистий дохід з пікніку і виграйки в сумі $283.72. Загальна сума є $508.22.

Василь Коцан з Улюча приcлав на згадану ціль $1.

Щож ви, Добряне, на се скажите? Таж не всі ви сповнили свій обовязок! Кличемо до Вас: відозвіться і поможіть нашим братам в старім краю.

Пишіть за більшими інформаціями до комітету гесення помочи рідному селу.

За комітет:

Йосиф Демкович,
10774 Стефенсон Ав.
Шикаго, Ілл.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний складаю як найсердечнішу подяку У. Н. Союзови а передовсім головним урядникам за уділення мені запомоги у сумі 50 долярів з „Фонду Убогих", котрі стали мені княжим даром у моїй тяжкій грудній недузі. Дякуючи за сей дар, відзиваюся до тих, що ще не є членами У. Н. Союза, щоби ставали його членами поки не запізно, бо У. Н. Союз не тільки обтре сльози вдовам і сиротам, але опікується своїми членами як рідний батько і не опускає їх у прикрій годині. Уважайте, бо ніхто не знає, коли його остання година. Рівнож складаю сердечну подяку місцевим урядникам, котрі постаралися о тоту поміч для мене. Желаю У. Н. Союзови дійти до міліона членів. Остаю з глубоким поважанием

Станислав Виспянський,
член 206 відділу,
Вунсакет, Р. Ай.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

322.

Сестрицтво св. Анни, від. 287 У. Н. С., в Байон, Н. Дж.

Хвальний Заряде! — На мітінгу дня 11. серпня ц. р. вдалося нам зібрати на Сиротинець $9.00, які до Вас висилаємо. Імена жертводавців просимо оголосити в „Свободі". Будемо старатися зібрати ще більшу квоту, бо дуже добре розуміємо, що Сиротинець при У. Н. Союзі є доконче потрібний. — **Тетяна Гуль**, предс.; **Анна Солонинка**, кас.; **Анна Федорик**, секр.

323.

Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. С., в Бріджпорт, Конн.

Хвальний Заряде! — Посилаю чек на $6.00. Се жертва від тих читачів, котрі розуміють ціль Сиротинця і складають по трошки кождого місяця. Вони дають і будуть давати доти, доки задумана ціль не довершиться. На жаль, є тут між нами і такі твердосердні особняки, що не дадуть і одного цента на таку благородну ціль, а то ще й посміхаються. Але прийде час, що вони самі зрозуміють свою помилку і станутъ разом з нами до праці, щоб як найскорше довершити проектоване діло — свій власний захист при У. Н. Союзі.

Книжочки на представлення і друки отримали, і пушки також. Пізніще може прийде час, що представлення дасться зробити. „А пушки встидаються брати і жебрати", взяли лише громадяне: Николай Никорчук, Теодор Красіцький і Михайло Галькевич. Як удасться що зібрати, то вишлемо в короткім часі. — **Михайло Галькевич**, секр.

324.

Поклик до членів У. Н. Союза.

Я низше підписаний, член 83. відділу У. Н. Союза, засилаю $5.00, яко жертву на Сиротинець-Захист У. Н. Союза і взиваю всіх членів нашої дорогої організації, щоби будову сеї добродійної інституції як найгорячіще поперли. Дорогі Члени! Зима недалеко, і ще неодна прийде, а ми не можемо отрястися зі своєї рутенської байдужности. Занехаймо, Браття, всякі партійні сварки і роздори, а берімся дружно до будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Постараймося, щоб до слідуючої конвенції нашої організації збудувати як не цілий, то хоч половину того проектованого Сиротинця. — **П. Семків, з Филаделфії.**

— А чи можете ви добре працювати?

— О так! Я працюю за чотирох!

— О! Аж за чотирох може ти?

— Ні, таки за чотирох. Я маю жінку і троє дітей.

Лікар каже до товстого, тілoвитого пацієнта:

— Ви мусите займатися конче якимсь спортом.

— Так? — каже пацієнт — я вже й думав, чи не зачати би мені збирати почтові марки.

НЕ МАЛА БАБА КЛОПОТУ.

Віс ми так зжидися з тою думкою, втовкмачуваною в наші голови від дитинства, що Америку відкрив Христофор Колюмб, що сьогодня просто не хочеться нам вірити, щоб могло бути инакше. А однак є люде, що завзято працюють над тим, щоби доказати світові, що відкривцем Америки був хтось инший, на всякий випадок не Колюмб. До таких найзавзятіших противників Колюмба, як відкривця Америки, належить між иншими провансальський (француська провінція) поет, критик і історик, Марій Андре. Він то видав по книжку: „Правдива пригода Христофора Колюмба".

З цієї книжки видно, що Христофор Колюмб не тільки не відкрив Америки, — це ще було би ніщо, — але що більше, він був тільки брехуном, хвальком, майже зовсім необізнаним осібняком, що займався торговлею невільниками і всім довкола себе докучав. Марій Андре признає йому однакож, що він відкрив острови Антилі (біля Америки) але і ті, в дійсности, відкрив він тільки вдруге, бо перед тим там вже був хто инший. Одним словом, Марій Андре признає Колюмбові тільки одну прикмету, а саме, що був поетом, але і до тої уступки додає поправку, що був божевільним, що впрочім сказав також італійський учений Льомброзо.

Марій Андре не перший забрався до відобрання Колюмбові заслуги відкриття Америки. Один Американець, Генрі Віньод, довголітний член амбасади Злучених Держав в Парижі, через ціле своє життя студіював історію Колюмба. Він залишив три величезні томи критичних праць, в яких піддає докладно все, що написано на ту тему і приходить до висновку, що легенда, створена головно сином Колюмба, фальшива. Дон Карльос Перейра, давній Повновласний Міністер Мексики, що перебував на вигнанні в Еспанії, дуже благородний ум, видав у восьми томах історію латинської Америки, в якій також відмовляє Колюмбові заслуги відкриття Америки.

На обох згаданих творах оперся Марій Андре, прослідивши ще, сам потрібні до того джерела, перешукав архіви та докладно простудіював щоденник Колюмба. Ніщо не сховалося перед його увагою, що можуть тільки знищити Колюмба.

Таке поставлення справи є, очевидна річ, тяжким ударом для тих, що вірили досі в легенду, створену довкола світляної постаті відкривця Америки, а ще більше для тих, що вивисшували заслуги Колюмба аж до мучеництва, домагалися зачислення його до ряду святих.

Як мається справа в дійсности? Це покаже будучина. Може знайдеться щось, що непохитно рішить справу в один або другий бік. А покищо кождий вірить в те, що йому видасться найправдоподібніще, або в що йому — просто — хочеться вірити. Бо і таке буває.

БЕЗІДСТАВНЕ ЗАХОПЛЕННЯ.

Львів мав через кілька днів неабияку сензацію. Може вона й не булаб така велика, колиб не огірковий сезон, у якім нічого не хоче чи не може діятися, хіба якась пяна авантура в каварні „Републіка".

Львів, як кажу, мав сензацію. Приїхав сюди світової слави цирк Клюдского і розтаборився на Місіонарській площі.

Пішли в кут усі театри, кіна і тим подібні „Кві про квоки", а все, що жило, гнало швидко, як вакаційні дні — там, де ревіли слони, пищали малпи, скреготіли папуги, цьмакав гіпопотам, іржали коні та зебри, ревіли воли, медведі та тигри, а директор цирку обводив представників преси по звіринці.

І я був у тій компанії... (Не в тій, що ревіла ані в тій, що бігла, а в тій, що оглядала!) Оглянув усе докладно і далебі не знаю, чому Львів так захвилював від приїзду цирку?!...

Цирк, правда, гарний, великий і богатий, але чи є який цирк на світі, щоб міг Львовянам заімпонувати?!

Малпи?! Слони?! Гіпопотами?! Медведі?! Тигри?! Воли?! Папуги?! Може вужі і крокодилі?!.. Ні, нема таких звірок, на які Львів вирячив би здивовані очі.

Або може я инакше бачу як инші?!... В такому разі гляньте крізь мої окуляри:

Толкуйте, доказуйте ви комусь про очевидно ясну справу. Коли він тільки головою махає а своє робить — це слон.

Тягнеть ви кудись когось, де він давно повинен бути, а цей хтось іде постоючи — це віл.

Прийдіть до когось високо поставленого (в людських чи у власних очах), а він вас навіть не просить сідати — це медвідь.

А мало вам того, — йдіть на всілякі збори. Залежно від того, який пол їх уладжує, ви побачите там або папуг, або малп, або тигрів, або все разом. Не вже ніхто не завважував цього, оглядаючи звіринець цирку?!...

Дивився я на клітку з малпами і, без іронії, приходили мені на думку людські товариства, не скажу якого типу. Кожна з них хоче старшувати, кожна нібито відпекується, а всі одна одну підозрівають у надмірній амбіції. Одно є там вічне, незмінне й усвячене традицією: сварка!

А клітка з папугами, старими, випіреними, а сварливими. Чи може захопити кого новиною?!... Вічно оглядають прохожих і переказують собі, що бачили, а як і нічого не бачили... теж переказують.

Во істину кажу: Немає на світі такого звіринця, щоб міг заімпонувати нашому містові.

Мало того. Львів може Клюдському заімпонувати. Його крокодиль не пустив ні одної слізки, а в звіринці я не бачив ані одного дикого осла.

Галактіон Чіпка.

ХТО ВИНАЙШОВ МОРОЖЕНЕ?

Раз Людвик XIV., француський король, заповів гостину у свого вожда Конде. Конде мав славного кухаря, Швайцарця Вателя. Кухар постановив своїм кухарським мистецтвом зачудувати короля. І ось — після обіду на десер подав у срібних золочених тарілках начеб великодні писанки, але без шкаралущі ще й холодні. Думали, що то якийсь жарт. Аж хтось із гостей покоштував і так переконалися, що то щось добре, чого досі ніхто не знав. Сто літ пізніше повстала в Парижі перша цукорня, що продавала морожене. Осунув в Італієць Кульбелі. Робив морожене подібна до мороженого Вателя. Однак є італійці кажуть, що вже в XIV. столітті в Італії знаний був рід мороженого, званого сорбетом. То був морожений овочевий сік.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ХТОБИ ЗНАВ дещо за Параскевію Даниш або знає дещо де тепер знаходиться, або має взагалі які інформації про неї, зволить донести про се на слідуючу адресу: **Box 17, Trail, B. C. Canada.**

НА ПРОДАЖ

трифамілійний мурований дім враз зі штором, бизнес вироблений. Голоситись: 218-21

281. MONMOUTH STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОШУКУЮ моїх краянів Романа Кленика, Федора Гавєу і Ілька Вітенка, родом з Носова, підгаєцького повіту. Хто би про них знав або вони самі, нехай зголоситься на адресу: **ФІЛЬКО ГОРДЗІЦА, 30 E. 7th St., New York, N. Y.** 220-2

ДО ВИНАЙМУ

4 кімнати, гез і електрика, дільниця українсько-польська, рент $18.00 до $20.00, гарна околиця. Голоситися до штору до: 219-24

HENRY BYRNE, 16 Mill Road, Jersey City, N. J.

САМОТНИЙ Українець пошукує спільника маючи від 20 до 32 літ до бизнесу з малим капіталом; дівчина мусить бути чесна, добра і працьовита. Зголошення слати до: 220-1

D. N., 2437 St. Antoine St., Detroit, Mich.

НА ПРОДАЖ

371—373 Grand St., близько Varick St. 8-фамілійні доми; електрика; доми в доброму стані, дільниця українсько-польська. Ціна приступна. Голоситися до: 219-24

HENRY BYRNE, 392 Mercer St., Jersey City, N. J.

ПОТРІБНО АГЕНТІВ

до продажі реальностий в Long Island.

Потрібно жінщини або дівчини ходити по домах і збирати адреси „canvassers", платня тижнево і бонус. Голоситися кождого дня рано між 9—10 годиною. 220-2

MILLER KENDING REAL ESTATE CO., 949 Broadway, близько 23rd St., Room 614, New York City.

НА ПРОДАЖ ЛОТИ

В MURRAY HILL, N. J.

Лоти в гарнім положенню на горбочку, земля першої класи, лоти 50x150, посеред великих міст, до Нюарку 12 миль, Summit 2 милі і т. д., до стації хвиля ходу, школа, штори близько, роботи не брак, найбільше гришні штори, рент не великий. Фарми; Скорйстайте з нагоди, приїжджайте, а не пожалуєте; пораду уділю вам даром. Голоситися до **WILLIAM CAP, Box 11, Murray Hill, N. J.**, або до властителя: **PHILIP C. BOWERS & CO., 189-91 Market St., Newark, N. J.** 220-2

ДОБРА НАГОДА! Хто хоче купити штор. Сигар, кенди, айскрим і драйгуд, на головній улиці, на розі, коло української церкви. До мешкання є 4 кімнати, рент не великий. Сей бизнес мушу продати, бо я є вдовець, вдови, котра має одно або двоє чи троє дітей; тут один блок від школи в одної стороні, а друга школа з другої стороні. Я є будівничий і не маю часу в штори стояти, тому продаю. Адреса: **JOHN GINDA, Builder, 651 Roosevelt Ave., Carteret, N. J.** 221-6

Established 1920

СКЛАД НАЙЛУЧШОГО 100% ПІРЯ

„Гусяче правдиве, невиробу — пір'я, дерте, цілі, мох, качаче ціле мох, готові подушки власного виробу, ... постіль, ковдри, стели поживані річи; срібло Roger's; скарпи; полотна на покривала; капи; ножиці і много инших річей до домового ужитку. — Все найліпшої якости і гарантоване. Пишіть по безплатний ілюстрований каталог до:

THE LIBERTY MDSE SALES CO., P. O. Box 152, Sta. D., New York City.

ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМОНІЇ.

Виробляємо і спроваджуємо ріжні першої класи ручно роблені ГАРМОНІЇ, найліпші у світі. Десять літ гарантії. Наші ціни є нищі від всіх инших. Безплатні інструкції для купуючих. Пишіть по даровий каталог.

RUATTA SERENELLI CO., 1014 Blue Island Ave., Dept. 121, CHICAGO, ILL.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В НЮ ЙОРКУ, БРУКЛИНІ, НЮ ДЖЕРЗІ І ОКОЛИЦІ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Telephone: Orchard 2568